

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARIMIZA DUYURU

- Derneklerin, sıklıkla usul hatası yaptığı ve cezai müeyyidelere tabi tutulduğu konular tabloda ilgili yasa maddesi açıklaması ile izah edilmiştir.
- 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32. maddesi alt bentleri ile ceza tespit edilen hükümleri düzenlenmiştir.
- Tablonun incelenerek, belirtilen konularda gereken dikkat ve özenin gösterilmesi hususu Sivil Toplum Kuruluşlarımıza önemle duyurulur.

DENETİMLERDE SIKÇA KARŞILAŞILAN YASA AYKIRILIKLARI VE CEZAI YAPTIRIMLAR		
TESPİT KONUSU	YASA-YÖNETMELİK MADDESİ	CEZA MADDESİ
1	Dernek gelirlerinin bulunduğu, işletme defterine kayıtların düzenli/hiç yapılmaması ve Ek/16 İşletme Hesabı Tablosunun düzenlenmemesi	5253/32-d
	Dernekler Yönetmeliğinin 32. maddesi; <i>“İşletme Hesabı Defteri: Dernek adına alınan gelirler ve yapılan giderler açık ve düzenli olarak bu deftere işlenir.”</i> hükmü, Yönetmeliğın 34. maddesi; <i>“İşlemler, defterlere günlük olarak kaydedilir. Ancak, gelir ve gider kayıtları; a) İşlemlerin, işın hacmine ve gereklerine uygun olarak muhasebe düzeni ve güvenliğini bozmayacak bir süre içinde kaydedilmesi şarttır. Bu gibi kayıtlar on günden fazla geciktirilmez. b) Kayıtlarını devamlı olarak muhasebe fişleri ve bordro gibi yetkili amirlerin imza ve parafını taşıyan belgelere dayanarak tutan derneklerde, işlemlerin bunlara kaydedilmesi, deftere işlenmesi hükmündedir. Ancak bu kayıtlar, işlemlerin esas defterlere kırkbeş günden daha geç intikal ettirilmesine imkan vermez. Dernek defterlerinin denetim amacıyla istenmesi halinde, kırkbeş günlük sürenin dolması beklenmeden kayıtların işlenmesi zorunludur.”</i> hükmü ile 40. maddesi; <i>“İşletme hesabı esasına göre kayıt tutan dernekler yıl sonlarında (31 aralık) (EK- 16)’da gösterilen biçimde “İşletme Hesabı Tablosu” düzenlerler”</i> şeklinde düzenlenmiştir.	<p>"Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre Sekiz Bin Üç Yüz Yirmi İki Türk Lirası (8.322,00TL) idarî para cezası verilir.</p> <p>Adına yetki belgesi düzenlenmediği halde gelir toplayanlar ile bilerek bu şekilde gelir toplanmasına izin veren yönetim kurulu üyelerine 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre On Altı Bin Altı Yüz Seksen Yedi Türk Lirası (16.687,00-TL) idarî para cezası verilir."</p>
2	Yetki belgesi olmaksızın dernek adına gelir tahsil edilmesi	
	Dernekler Kanununun 11. maddesi; <i>“Dernek gelirleri alındı belgesi ile toplanır ve giderler harcama belgesi ile yapılır... Dernek gelirlerini toplayacak kişiler yönetim kurulu kararıyla belirlenir ve bunlar adına yetki belgesi düzenlenir...”</i> hükmüne ve Dernekler Yönetmeliğinin 46. maddesi; <i>“Yönetim kurulu asıl üyeleri hariç, dernek adına gelir tahsil edecek kişi veya kişiler, yetki süresi de belirtilmek suretiyle, yönetim kurulu kararı ile tespit edilir. Gelir tahsil edecek kişilerin açık kimliği, imzası ve fotoğraflarını ihtiva eden ve Ek-19’da yer alan Yetki Belgesi dernek tarafından iki nüsha olarak düzenlenerek, dernek yönetim kurulu başkanınca onaylanır. Yönetim kurulu asıl üyeleri yetki belgesi olmadan gelir tahsil edebilir.”</i> şeklinde düzenlenmiştir.	

3	Derneğe gelen ve dernekten giden evrakların kayıt edilmemesi	Dernekler Yönetmeliğinin 32. maddesi; "3) Evrak Kayıt Defteri: Gelen ve giden evraklar, tarih ve sıra numarası ile bu deftere kaydedilir. Gelen evrakın asılları ve giden evrakın kopyaları dosyalanır. Elektronik posta yoluyla gelen veya giden evraklar çıktısı alınmak suretiyle saklanır." şeklinde düzenlenmiştir.	
4	Üye Kayıt Defterine yazılan bilgilerin bazılarının üzerinin karalanarak silinmesi	Dernekler Yönetmeliğinin 33. maddesi; "...Defterlere geçirilen bir kayıt; kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz hale getirilemez" şeklinde düzenlenmiştir.	"Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre Sekiz Bin Üç Yüz Yirmi İki Türk Lirası (8.322,00TL) idarî para cezası verilir.
5	Tasdik tarihinden önceki dönemlere ilişkin defterlere kayıtların yapılması	Dernekler Yönetmeliğinin 32. maddesi; "5) İşletme Hesabı Defteri: Dernek adına alınan gelirler ve yapılan giderler açık ve düzenli olarak bu deftere işlenir." şeklinde ve Yönetmeliği 36. maddesi; "Bu Yönetmelikte yazılı defterleri kullanacak dernekler, elektronik ortamda tutulacak defterler hariç olmak üzere, bunları kullanmaya başlamadan önce il müdürlüğüne veya notere tasdik ettirirler." şeklinde düzenlenmiştir.	
			5253/32-k
6	Yurtdışına yapılan yardımların ve yurtdışından gelen yardımların DERBİS üzerinden Mülki Amirliğe bildirimlerinin yapılmaması	Dernekler Kanununun 21. maddesi; "Dernekler mülkî idare amirliğine önceden bildirimde bulunmak şartıyla yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan aynî ve nakdî yardım alabilirler. Bildirimin şekli ve içeriği yönetmelikte düzenlenir. ..." şeklinde Dernekler Yönetmeliğinin 18. maddesi; "Dernekler, (Ek ibare:RG-9/7/2020-31180) ile Kanunun 5 inci maddesi kapsamında faaliyet izni verilen yabancı dernekler ile yabancı vakıflar ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar, mülki idare amirliğine önceden bildirimde bulunmak şartıyla yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan aynı ve nakdi yardım alabilirler. Nakdi yardımların bankalar aracılığıyla alınması ve kullanılmadan önce bildirim şartının yerine getirilmesi zorunludur..." şeklinde, yine Yönetmeliğin 19. maddesi; "Yurtdışından yardım alacak olan dernekler (Ek ibare:RG-9/7/2020-31180) ile Kanunun 5 inci maddesi kapsamında faaliyet izni verilen yabancı dernekler ile yabancı vakıflar ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar, Ek-4'te belirtilen Yurtdışından Yardım Alma Bildirimini doldurup mülki idare amirliğine bildirimde bulunurlar." şeklinde düzenlenmiştir.	"9 ve 19 uncu maddelerinin üçüncü fıkralarındaki zorunluluğa uymayanlar ile tutulması zorunlu olan defter ve belgelerin, gerekli dikkat ve özen gösterilmiş olması şartıyla elde olmayan bir nedenle okunamayacak hâle gelmesi veya kaybolması hâlinde, öğrenme tarihinden itibaren on beş gün içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesine zayi belgesi almak için başvurmayan veya bu belgeyi denetim sırasında ibraz edemeyenler üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. 21 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki yükümlülüklerle aykırı hareket edenlere 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre Yirmi Altı Bin İki Yüz Kırk İki Türk lirasından (26.242,00-TL) Beş Yüz Yirmi Dört Bin Dokuz Yüz Altmış Türk lirasına (524.960,00-TL) kadar idari para cezası verilir."

7	Defter, kayıt ve belgelerin denetime ibraz edilmemesi	5253 sayılı Dernekler Kanununun 19. maddesinin üçüncü fıkrası; "... Denetim sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur." şeklinde düzenlenmiştir.	
			5253/32-f
8	Üye giriş ödentisi ve aidatlarının tahsil edilmemesi	5253 sayılı Dernekler Kanununun 4/h maddesi; "Üyelerin ödeyecekleri giriş ve yıllık aidat miktarının belirlenme şekli" hükmünü içermekte olup Dernek tüzüklerinde "...üyelerden giriş ödentisi ve aidat alınır, söz konusu miktarı artırmaya veya eksiltmeye genel kurul yetkilidir." şeklinde düzenlemelere yer verilmektedir.	"Her ne suretle olursa olsun kendisine tevdi olunan derneğe ait para veya para hükmündeki evrak, senet veya sair malları kendisinin veya başkasının menfaatine olarak sarf veya istihlâk veya rehnedi veya satan, gizleyen, imha, inkâr, tahrif veya tağyir eden yönetim kurulu başkanı ve üyeleri veya denetçiler ile derneğin diğer personeli Türk Ceza Kanununun güveni kötüye kullanma suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır. Ayrıca, mahkeme yargılama sırasında sanıkların, organlardaki görevlerinden geçici olarak uzaklaştırılmasına da karar verebilir."
			5253/32-s
9	Dernekte izinsiz faaliyetler (eğitim, yurt, pansiyon, lokal vb.) yapılması ve bu tesislerin işletilmesi	5253 sayılı Dernekler Kanununun 26. maddesi; "Derneklerin, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, eğitim ve öğretim faaliyetleri için yurt, pansiyon; üyeleri için lokal açmaları ve lokallerinde alkollü içki kullanılması ile bu tesislerin işletilmesi mülkî idare amirinden izin almalarına bağlıdır." şeklinde düzenlenmiştir.	"23 üncü maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerine 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre İki Bin Altı Yüz Yirmi Türk lirası (2.620,00-TL) idarî para cezası verilir. "
			5253/32-u
10	Alındı belgesi ile yasal sınırın üstünde elden tahsilat yapılması	5253 sayılı Dernekler Kanununun 32/u maddesi; "(Ek:27/12/2020-7262/16 md.) Yedi bin Türk lirasını aşan her türlü gelir, tahsilat, gider ve Ödemelerini bankalar ve diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapmayan dernek yöneticilerine her bir işlem için işleme konu tutarın %10'una kadar idari para cezası verilir.." şeklinde düzenlenmiştir.	2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre " Otuz Altı Bin Yedi Yüz Kırk Türk lirasını (36.740,00-TL) aşan her türlü gelir, tahsilat, gider ve ödemelerini bankalar ve diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapmayan dernek yöneticilerine her bir işlem için işleme konu tutarın %10'una kadar idari para cezası verilir. Bu bentte öngörülen parasal sınır; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların hesabında bir Türk lirasının küsuru dikkate alınmaz."

		2860/29	
11	2860 sayılı Yardım Toplama Kanununa aykırı olarak Yetkili makamlardan izin alınmadan para toplanması	<p>2860 sayılı Yardım Toplama Kanununun 3. maddesi; “Kamu yararına uygun olarak, amaçlarını gerçekleştirmek, muhtaç kişilere yardım sağlamak ve kamu hizmetlerinden bir veya birkaçını gerçekleştirmek veya destek olmak üzere gerçek kişiler, dernekler, kurumlar, vakıflar, spor kulüpleri, gazete ve dergiler yardım toplayabilirler.” hükmünü, aynı Kanunun 5. maddesi; “Bu Kanuna göre; makbuzla, belirli yerlere kutu koyarak, bankalarda hesap açtırarak, yardım pulu çıkararak, eşya piyangosu düzenleyerek, kültürel gösteriler ve sergiler yoluyla, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenlemek veya bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak suretiyle yardım toplanabilir.” hükmünü, Kanunun 6. maddesi; “Kişiler ve kuruluşlar, yetkili makamdan izin almadan yardım toplayamazlar. Ancak, kamu yararına çalışan dernek, kurum ve vakıflardan hangilerinin izin almadan yardım toplayabilecekleri, Cumhurbaşkanınca belirlenip ilan edilir. İzin alınmadan girilen yardım toplama faaliyetleri güvenlik kuvvetlerince derhal men edilir ve sorumlular hakkında kovuşturma yapılır...” hükmünü, Kanunun 7. maddesi; “Yardım toplama faaliyeti bir ilin birden fazla ilçesini kapsıyorsa o ilin valisinden, bir ilçenin sınırları içinde ise o ilçenin kaymakamından izin alınır. Yardım toplama faaliyeti birden fazla ili kapsıyorsa yardım toplama faaliyetine girecek gerçek veya tüzel kişilerin yerleşim yerinin bulunduğu ilin valisinden izin alınır ve izni veren valilik tarafından ilgili valiliklere ve İçişleri Bakanlığına bilgi verilir. Yardım toplama faaliyetleriyle ilgili işlemler dernekler birimlerince yürütülür.” hükmünü, Kanunun 11. maddesi; “Gerçek kişiler, yardım toplama faaliyeti için en az üç kişiden ibaret sorumlu kurul oluşturmak zorundadırlar. Tüzel kişilerin sorumlu kurulu, yönetim organlarıdır. Sorumlu kurulda görev alanlar ile değişikliklerin, izin veren makama on gün içinde bildirilmesi gerekir.” hükmünü, Kanunun 15. maddesi; “Yardım toplama iznini veren makamca, her yardım toplama faaliyeti için bir dosya tutulur. Yardım toplama faaliyetinde görev alacaklara, faaliyetin konu ve süresini de belirten fotoğraflı bir kimlik belgesi verilir. Kimlik belgesi, faaliyetin sonunda geri alınıp, o işe ait dosyada saklanır.” hükümlerini içermektedir.</p>	<p>"Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak izinsiz yardım toplayanlara 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre yirmi altı bin iki yüz kırk iki Türk lirasından (26.242,00-TL) beş yüz yirmi dört bin dokuz yüz altmış Türk lirasına (524.960,00-TL) kadar idari para cezası verilir.</p> <p>İnternet ortamında izinsiz yardım toplanması hâlinde ise 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre elli iki bin dört yüz doksan üç Türk lirasından (52.493,00-TL) bir milyon kırk dokuz bin dokuz yüz yirmi beş Türk lirasına (1.049.925,00-TL) kadar idari para cezası verilir.</p> <p>İzinsiz yardım toplanmasına yer ve imkân sağlayanlar, uyarılmalarına rağmen bu faaliyeti sonlandırmazsa 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre yirmi altı bin iki yüz kırk iki Türk lirası (26.242,00 TL) idari para cezası ile cezalandırılır.</p> <p>Bu Kanunun 9 uncu maddesi uyarınca belirlenen usul ve esaslara aykırı olarak yurt dışına yardım yapan sorumlu kurul üyelerine, 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre yirmi altı bin iki yüz kırk iki Türk lirasından (26.242,00-TL) beş yüz yirmi dört bin dokuz yüz altmış Türk lirasına (524.960,00-TL) kadar idari para cezası verilir.</p> <p>Bu Kanunun 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre yirmi altı bin iki yüz kırk iki Türk lirasından (26.242,00-TL) beş yüz yirmi dört bin dokuz yüz altmış Türk lirasına (524.960,00-TL) kadar idari para cezası verilir. Ancak bu aykırılığın kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde gerçekleşmesi hâlinde, dokuzuncu fıkra uyarınca yetkilendirilen makamın yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda çalıştırılma biçimine bakılmaksızın görev yapanlar hakkında ilgili mevzuatı uyarınca disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu yetkili makama bildirilir.</p>

İzin verilen yardım toplama şekli dışında 5 inci maddede belirtilen diğer yardım toplama şekillerine göre izinsiz yardım toplayanlar, uyarılmalarına rağmen bu faaliyeti sonlandırmazsa 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre **yirmi altı bin iki yüz kırk iki Türk lirasından (26.242,00-TL) beş yüz yirmi dört bin dokuz yüz altmış Türk lirasına (524.960,00-TL) kadar idari para cezası ile cezalandırılır.**

İzin vermeye yetkili makamın izin verdiği yer dışında yardım toplayanlar, uyarılmalarına rağmen bu faaliyeti sonlandırmazsa 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre **yirmi altı bin iki yüz kırk iki Türk lirasından (26.242,00-TL) beş yüz yirmi dört bin dokuz yüz altmış Türk lirasına (524.960,00-TL) kadar idari para cezası ile cezalandırılır.**

Bu Kanunun diğer hükümlerine aykırı davranışta bulunanlara, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, 2024 yılı yeniden değerlendirme oranına göre **beş bin iki yüz kırk beş Türk lirası (5.245,00-TL) idari para cezası verilir.**

Yukarıdaki fıkralara aykırı davranış sonucu izinsiz toplanan mal ve paralara el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

Bu maddede yazılı olan idari yaptırımlara karar vermeye yardım toplama iznini veren makam yetkilidir. İzinsiz yardım toplanması hâlinde idari yaptırımlara vali karar verir. Vali bu yetkisini vali yardımcılara veya kaymakamlara devredebilir."